

Inclusion Europe

Europejskie Stowarzyszenie Organizacji Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną i ich Rodzin

Wytyczne w kwestii Specjalnej Dyrektywy
o Niedyskryminowaniu Osób Niepełnosprawnych

Ten dokument zawiera streszczenia
w języku łatwym-do-czytania dla osób
z niepełnosprawnością intelektualną.

___ Oficjalne stanowisko Inclusion Europe ___

Tytuł oryginału: Basic principles for a Disability
- Specific directive on non- discrimination

Tłumaczenie: Aleksandra Mankiewicz

Wydane staraniem: **Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym**
02-639 Warszawa, ul. Głogowa 2b
tel.: (0-22) 848-82-60, 646-03-14, fax: (0-22) 848-61-62

PBK IV Oddział w Warszawie 11101109-401100092092
e-mail: wyzwanie@free.ngo.pl www.psouu.org.pl

Inclusion Europe

The European Association of Societies of Person with Intellectual Disability and their Families
L'Associations Européenne des Organisations des Personnes Handicapées Mentales et leurs Families
Galeries de la Toison d'Or - 29 Chaussée d'Ixelles #393/32 - B-1050 Brussels - Belgium
Tel.: +32-2-502 28 15 - Fax: +32 -2-502 80 10 - e-mail: secretariat@inclusion-europe.org

Dokument urzędowy

Wytyczne w kwestii Specjalnej Dyrektywy o Niedyskryminowaniu Osób Niepełnosprawnych

Kluczowe zagadnienia widziane z perspektywy osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin

Włączając kwestię niepełnosprawności do Artykułu 13 Traktatu Amsterdamskiego Unii Europejskiej, Europa zrobiła istotny krok naprzód w walce przeciwko dyskryminacji osób niepełnosprawnych. W ogólnej Dyrektywie dotyczącej Równego Traktowania przy Zatrudnianiu i Miejscu Pracy, przyjętej przez Unię Europejską, sformułowane zostały podstawowe warunki podejmowania działań przeciwko dyskryminacji na tym polu.

Chociaż Inclusion Europe wita z zadowoleniem działania Unii Europejskiej, to jednak domagamy się wraz z całym europejskim ruchem na rzecz osób niepełnosprawnych opracowywania specjalnej Dyrektywy, która umożliwiłaby stosowanie bardziej konkretnych metod walki z dyskryminacją osób niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne muszą stawić czoła różnym formom dyskryminacji, które nie są udziałem innych grup wymienionych w Artykule 13. Przykładem może być dostępność otoczenia, systemu transportu czy informacji - to ostatnie jest szczególnie istotne dla osób z niepełnosprawnością intelektualną. Należy dodać, że osoby niepełnosprawne stykają się z dyskryminacją nie tylko w przypadku zatrudnienia, ale w większości innych sfer swojego życia.

W Europie istnieje prawo przeciwko dyskryminacji.
O dyskryminacji mówimy, kiedy ludzie są źle traktowani tylko dlatego, że są inni.
Prawo zabrania dyskryminacji w pracy.

Wszystkie organizacje osób niepełnosprawnych w Europie potrzebują nowego prawa przeciwko dyskryminacji.
To prawo powinno dotyczyć tylko osób niepełnosprawnych

Osoby niepełnosprawne doświadczają różnych form dyskryminacji:

- Czasami osoby na wózkach nie mogą dostać się do budynku.
- Osoby niepełnosprawne są często wyśmiewane lub przezywane.

Grupa robocza Inclusion Europe opracowała kilka podstawowych zasad, które powinny być włączone do specjalnej Dyrektywy dotyczącej Osób Niepełnosprawnych, aby dokument ten był użyteczny dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin. Zasady te w przyszłości posłużą jako punkt wyjścia przy opracowywaniu bardziej konkretnych wersji nowej Dyrektywy.

Punkt wyjścia

- **Osoby z niepełnosprawnością intelektualną są szczególnie narażone na wykluczenie ze społeczeństwa i dyskryminację**

Ze względu na istotę swojej niepełnosprawności, osoby z niepełnosprawnością intelektualną są w różnym stopniu zależne od służb wspierających. Taka sytuacja powoduje ich szczególną podatność na wykluczenie ze społeczeństwa czy dyskryminację.

Dyrektywa powinna zatem w szczególny sposób odnieść się do sytuacji osób z niepełnosprawnością intelektualną, aby można było zawczasu rozpoznać niebezpieczeństwo wykluczenia ich ze społeczeństwa.

- **Uznanie wkładu osób niepełnosprawnych w życie społeczne**

Osoby niepełnosprawne bardzo dużo wnoszą do towarzyskiego, kulturalnego i gospodarczego życia społeczeństwa. Istotne jest więc, aby Dyrektywa wyraźnie uznała ten wkład.

Państwa członkowskie powinny być zachęcane do umożliwiania osobom niepełnosprawnym wnoszenia wkładu w życie społeczeństwa w jak największym zakresie.

- Różne informacje są często o wiele za trudne dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Z dyskryminacją spotykamy się nie tylko w pracy

Inclusion Europe ma kilka podstawowych wymagań co do nowego prawa.

Są one wymienione w tym dokumencie.

W dalszej pracy będziemy opierać się na tych wymaganiach.

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną często cierpią z powodu dyskryminacji.

Są one często zależne od pomocy ze strony innych ludzi i służb.

Uważamy, że nowe prawo musi uwzględnić potrzeby osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Osoby niepełnosprawne dużo ofiarowują społeczeństwu.

Pracują, zarabiają pieniądze, płacą podatki, pomagają innym ludziom, mogą być artystami...

Państwo powinno pomagać osobom niepełnosprawnym, aby mogły one być tak aktywne, jak to tylko możliwe.

Definicja niepełnosprawności

● **Dyrektywa stanowczo musi uwzględnić potrzeby osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin**

Rozumiejąc, że trudno jest stworzyć wspólną dla wszystkich krajów europejskich definicję niepełnosprawności, Inclusion Europe uważa, że definicja ta powinna uwzględnić nie tylko potrzeby tych osób niepełnosprawnych, które otrzymują świadczenia w ramach opieki społecznej. Każda definicja, z której korzysta się w ramach walki z dyskryminacją, musi także obejmować dzieci i osoby starsze oraz tych, którzy doznają dyskryminacji z powodu niepełnosprawności, a nie otrzymują żadnych świadczeń z tego powodu.

Ponadto ważne jest, aby Dyrektywa wyraźnie określiła, że rodzice i inni członkowie rodzin niepełnosprawnych dzieci i dorosłych mogą być również dyskryminowani, na przykład biorąc pod uwagę ich sytuację finansową lub z powodu domagania się bezpłatnej opieki dla swojego niepełnosprawnego dziecka.

● **Osoby z niepełnosprawnością intelektualną w zakładach pracy chronionej**

W Europie wiele osób z niepełnosprawnością intelektualną pracuje w zakładach pracy chronionej. W niektórych krajach członkowskich Unii Europejskiej taka praca nie jest uważana za regularne zatrudnienie, a zatem ci niepełnosprawni pracownicy pozbawieni są praw, którymi cieszą się inni pracownicy.

Specjalna Dyrektywa dotycząca Osób Niepełnosprawnych powinna wyjaśnić status niepełnosprawnych pracowników w zakładach pracy chronionej.

Podstawowe kwestie

● **Odpowiednie dostosowanie**

Celem nowej dyrektywy powinno być doprowadzenie do takiej sytuacji, w której zasada „odpowiedniego dostosowania“ w sferze zatrudnienia, zdefiniowana przez Ogólną Dyrektywę, odnosiłaby się w takim samym stopniu do innych sfer życia. Powinna ona zobowiązywać nie tylko pracodawców, ale także innych członków społeczeństwa, aby uwzględniali potrzeby osób niepełnosprawnych.

Inclusion Europe stoi na stanowisku, że zaniedbanie w zakresie wprowadzania odpowiednich przystosowań dla potrzeb osób niepełnosprawnych należy uważać za dyskryminację.

Wszystkie osoby niepełnosprawne i ich rodziny powinny być pod ochroną nowego prawa.

Niepełnosprawne dzieci i osoby starsze również powinny być uwzględnione.

Rodziny osób niepełnosprawnych również mogą cierpieć dyskryminację.

Na przykład, kiedy matka nie może pracować, bo opiekuje się swoim niepełnosprawnym dzieckiem.

Dyskryminacja członków rodzin powinna być uwzględniona w nowym prawie

Wiele osób z niepełnosprawnością intelektualną pracuje w warsztatach pracy chronionej. Czasami państwo nie uważa takiej pracy za prawdziwą pracę.

Nowe prawo powinno jasno powiedzieć, że ci pracownicy są również chronieni przed dyskryminacją.

„Odpowiednie dostosowanie“ oznacza, że różne rzeczy są dostosowane do możliwości osób niepełnosprawnych.

Na przykład, kiedy dana osoba potrzebuje więcej czasu, aby nauczyć się czegoś lub coś zrozumieć.

To powinno być możliwe w każdej sferze życia. Każdy powinien dostosować się do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Jeśli tak nie jest, to jest to dyskryminacja.

● Prawo do służb i usług włączających

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną są w różnym stopniu zależne od służb i usług wspierających. Osoby ze znaczną i głęboką niepełnosprawnością mogą także czasem potrzebować małych placówek opiekuńczych. Jednakże każdy mieszkaniec krajów Unii Europejskiej powinien mieć możliwość życia w zintegrowanym społeczeństwie.

Rządy muszą zapewnić, by każda niepełnosprawna osoba miała dostęp do służb i usług, jakie są jej potrzebne.

Rządy muszą zapewnić, by usługi te były świadczone w trybie integracji, a nie segregacji. Usługi i służby prowadzące do segregacji stanowią formę dyskryminacji.

● Finansowa i społeczna dyskryminacja rodzin osób niepełnosprawnych

Rodziny osób niepełnosprawnych, a zwłaszcza tych o złożonych potrzebach, często są zagrożone dyskryminacją i możliwością wykluczenia ze społeczeństwa.

Negatywne zachowania społeczne często odnoszą się do całej rodziny, której niekorzystna sytuacja finansowa jest jeszcze pogłębiona przez dodatkowe koszty związane z niepełnosprawnością jednego z jej członków. Opieka nad niepełnosprawnym członkiem rodziny często jest powodem zmniejszonej aktywności finansowej opiekuna.

W związku z tym Inclusion Europe proponuje przeciwdziałać dyskryminacji rodzin osób niepełnosprawnych, koncentrując się na następujących kwestiach:

- a) rządy muszą zapewnić, że niepełnosprawność jednego z członków rodziny nie będzie wpływała na finansową sytuację całej rodziny.
- b) nie można oczekiwać od tych rodzin, że podejmą się nieodpłatnej opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, która wykraczałaby ponad to, co rodzina jest w stanie zapewnić każdemu zdrowemu członkowi rodziny.

Zakres Specjalnej Dyrektywy dotyczącej Osób Niepełnosprawnych

● Edukacja jest kamieniem węgielnym każdej nie dyskryminującej polityki

Edukacja jest jedną z najważniejszych sfer w życiu każdego obywatela, i osoby niepełnosprawne mają prawo do edukacji. Co więcej, edukacja osób niepełnosprawnych nie powinna być ograniczana do szkół specjalnych, ale powinno się wprowadzić takie dostosowania, aby osoby te mogły uczestniczyć w edukacji powszechnej.

Osoby niepełnosprawne potrzebują wsparcia w zaspokajaniu ich potrzeb.

Chcą one żyć razem z innymi ludźmi w społeczeństwie.

Czasem są potrzebne specjalne placówki i usługi.

Rządy muszą zapewnić, by te placówki i usługi były świadczone w społeczności lokalnej.

Rodziny osób niepełnosprawnych mogą cierpieć z powodu dyskryminacji.

Na przykład, kiedy matka nie może pracować, bo opiekuje się swoim niepełnosprawnym dzieckiem.

Często społeczeństwo źle myśli o takich rodzinach.

Rodziny muszą płacić za opiekę nad niepełnosprawnym członkiem rodziny.

Chcemy, aby obecność niepełnosprawnego członka rodziny nie oznaczała, że rodzina ma mniej pieniędzy. Chcemy też, aby opieka nad osobą niepełnosprawną w rodzinie była opłacana przez Rząd.

Edukacja jest bardzo ważna dla osób niepełnosprawnych.

Osoby te nie chcą chodzić do szkół specjalnych. Każde niepełnosprawne dziecko w Unii Europejskiej powinno mieć prawo chodzenia do szkoły tak długo, jak inne dzieci.

Wszystkie kraje członkowskie Unii Europejskiej muszą zagwarantować prawo do obowiązkowej edukacji w określonym wymiarze, bez względu na to, czy dana osoba jest niepełnosprawna.

Kraje członkowskie powinny następnie zapewnić odpowiedni system wspierania dla wszystkich osób niepełnosprawnych tak, aby w każdym kraju mogły one w pełni korzystać z możliwości edukacyjnych. Specjalne usługi edukacyjne powinny być zapewniane tylko w szczególnych przypadkach i przez ściśle ograniczony czas.

- **Ochrona społeczna (i prawna) jest szczególnie istotna dla osób z niepełnosprawnością intelektualną**

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną często mają problemy z reprezentowaniem własnych interesów. Państwo powinno zapewnić odpowiednie wsparcie, aby umożliwić im życie w społeczeństwie tak niezależne, jak to tylko możliwe.

W razie potrzeby, powinny istnieć elastyczne modele sprawowania opieki lub nadzoru o ściśle określonych zasadach prawnych, które pozostawiłyby osobom niepełnosprawnym swobodę podejmowania decyzji.

- **Dostarczanie informacji**

Dostarczanie informacji jest kluczowym zagadnieniem dla równego uczestnictwa osób z niepełnosprawnością intelektualną w życiu społecznym. Jednakże większość informacji nie jest w ogóle dostępna dla osób z niepełnosprawnością intelektualną. Kraje członkowskie powinny zatem ustalić jasną strategię w sprawie identyfikowania podstawowych informacji, które są potrzebne do aktywnego uczestniczenia w życiu społeczeństwa, oraz dostarczania ich w odpowiedniej formie, dostępnej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

- **Dostęp do systemu ubezpieczeń**

Osoby niepełnosprawne powinny mieć zagwarantowane prawo do korzystania bez dyskryminacji z każdego systemu ubezpieczeń istniejącego w krajach członkowskich.

Procedury pojednawcze i promocja nie-dyskryminacji

- **Procedury pojednawcze realizowane przez rzecznika**

Dla osób z niepełnosprawnością intelektualną procedura pojednawcza jest pod względem jasności bardziej dostępna w ich walce przeciwko dyskryminacji, niż proces sądowy. Bez uprzedzeń w stosunku do możliwości procesów sądowych, Inclusion Europe opowiada się za powołaniem przez Parlamenti Krajowe stanowiska niezależnych Rzeczników. Powinni oni być upoważnieni do ustanowienia dostępnej i skutecznej procedury wnoszenia skarg przez osoby niepełnosprawne.

Zwykłe szkoły powinny zapewnić pomoc niepełnosprawnym dzieciom.

Szkoły specjalne powinny być wykorzystywane tylko przez krótki czas.

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną często mają problem z dbaniem o swoje interesy. Potrzebna im jest pomoc, aby mogli żyć niezależnie.

Powinni im w tym pomagać Opiekunowie.

Ważne jest, aby osoby z niepełnosprawnością intelektualną otrzymywały takie informacje, które będą dla nich zrozumiałe.

Powinno wybierać się takie informacje, które są ważne dla wszystkich.

Informacja musi być przełożona na język łatwy-do-czytania.

Osoby niepełnosprawne powinny korzystać z ubezpieczenia jak każdy inny.

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną często uważają, że sądy są skomplikowane. Z tej przyczyny nie skarżą się w sądach na dyskryminację. Chcemy, aby zostali wyznaczeni specjaliści ludzie, którzy będą chronili osoby niepełnosprawne przed dyskryminacją. Taką osobę nazywamy „Rzecznik „.

Rzecznik powinien mieć również prawo do wszczęcia postępowania sądowego w imieniu osoby niepełnosprawnej, jeżeli razem uznają, że jest to właściwe. To samo prawo powinny mieć organizacje zrzeszające osoby niepełnosprawne i rodziny osób niepełnosprawnych.

- **Wprowadzanie i upowszechnianie zasad równego traktowania przez rzeczników we współpracy z organizacjami osób niepełnosprawnych**
Inclusion Europe uważa, że najbardziej efektywnym sposobem wprowadzenia i upowszechnienia Specjalnej Dyrektywy dotyczącej Osób Niepełnosprawnych jest wyznaczenie przez Parlament takich Rzeczników w randze ministra. Biuro Rzecznika powinno mieć odpowiednią rangę i środki, by mogło skutecznie bronić osób niepełnosprawnych cierpiących z powodu dyskryminacji. Różnorodność potrzeb i zdolności poszczególnych grup osób niepełnosprawnych będzie najlepiej zrozumiana poprzez uporządkowany i zinstytucjonalizowany dialog Biura Rzecznika ze wszystkimi organizacjami społecznymi, które reprezentują interesy osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Takie postępowanie zapewni rzeczywiste i demokratyczne reprezentowanie interesów osób niepełnosprawnych oraz kontakt z wszystkimi oddolnymi organizacjami osób niepełnosprawnych, które zobowiązują się walczyć przeciwko dyskryminacji tam, gdzie przejawia się ona najczęściej.

Rzecznicy muszą się upewnić, że osoby z niepełnosprawnością intelektualną rozumieją ich pracę. Muszą mieć również prawo, by pójść do sądu w sprawie osoby niepełnosprawnej.

Rzecznik musi też zadbać o to, by wszyscy znali prawo przeciwko dyskryminacji. Rzecznicy powinni pracować wspólnie ze wszystkimi organizacjami osób niepełnosprawnych. Organizacje osób niepełnosprawnych najlepiej wiedzą, czego potrzebują ich członkowie.

Wydane staraniem:
Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym
02-639 Warszawa, ul. Głogowa 2b
tel.: (0-22) 848-82-60, 646-03-14, fax: (0-22) 848-61-62

e-mail: wyzwanie@free.ngo.pl www.psouu.org.pl

